

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander RuttKay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliáčik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

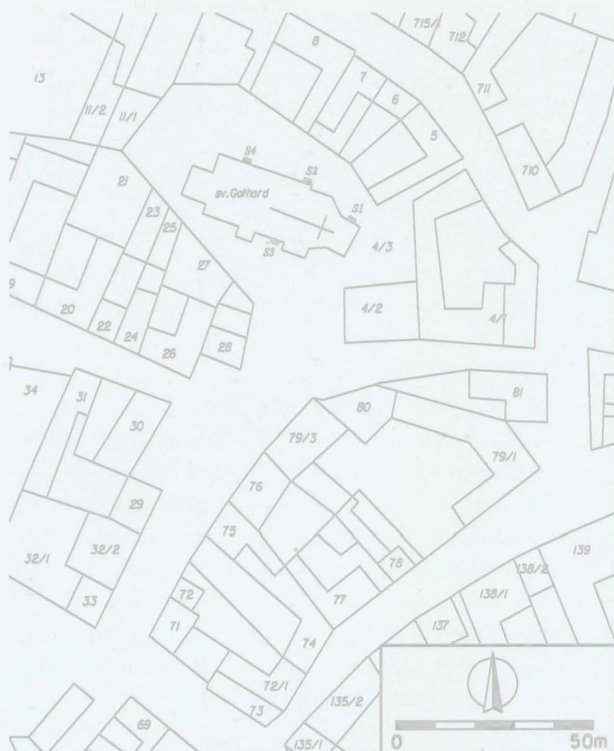
ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2008
Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

Obr. 70: Modřice, Masarykova ulice č. p. 102. Pohled shora ze S na pec po snížení na spodní výmaz s ponecháním obvodové zídky. Abb. 70: Modřice, Masarykova Str. Blick von oben und von Norden auf den Ofen nach der Freilegung auf die Ebene des unteren Estrichs, Umfassungsmauer belassen.

Obr. 71: Modřice, kostel sv. Gotharda. Přehled zkoumaných sond. Abb. 71: Modřice, Kirche des Hl. Gothard. Übersicht untersuchter Suchschnitte.

šového podloží. Na spraš nasedal černozeimní půdní typ, do kterého byly zahlobeny hrobové jámy (sonda S-1 a S-2). Úroveň původního terénu se v těchto místech nachází v hloubce 1,80 až 2 m. Vzhledem k intenzivnímu pohřbívání byla zničena archeologická stratigrafie, která se snad na půdním typu mohla vyvinout. V sondě při severní straně lodi (sonda S-2) byly odkryty pozůstatky středověkého kamenného zdiva, které asi můžeme interpretovat jako jeden z opěrných pilířů středověkého kostela. Te-

oreticky bychom tuto stavební aktivitu mohli datovat k polovině 14. století, ze kdy máme zprávu o vysvěcení kostela. V sondě S 3 východně od dnešní předsíně byla odkryta mohutná kamenná zeď o šířce 1,60 m, kolmá k jižní kvádrkové stěně kostela. Podle G. Wolného se u hlavního vchodu do starého kostela měla nacházet věž. Její základy však leží pod barokní kaplí na západní straně kostelní lodi (Konečný 1972, 13; Samek 1999, 537). Funce objevené zdi tak zůstává zatím nejasná.

Pro základy presbytáře barokního kostela a k vyzdění soklu byly ve velkém měřítku využity kvádry z původní stavby.

Výzkum alespoň částečně poodhalil středověkou stavební etapu kostela sv. Gotharda. Je velmi pravděpodobné, že původní kvádrková stavba byla razantně přestavěna již někdy před polovinou 14. století.

Petr Holub, David Merta

Literatura

- Hosák, L. 2004:** Historický místopis země Moravsko-slezské. Praha.
- Holub, P., Merta, D. 2008:** Modřice, kostel sv. Gotharda, statické sondy. Nálezová zpráva č. 04/08 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o. p. s.
- Konečný, L. 1972:** Poznámky ke stavebnímu vývoji děkanského kostela v Modřicích. Modřice.
- Kuča, K. 2000:** Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV. Díl MI-Pan. Praha, 90–92.
- Samek, B. 1999:** Umělecké památky Moravy a Slezska, 2. svazek J/N. Praha, 536–541.
- Slavík, F. A. 1897:** Vlastivěda moravská, okres brněnský II/6. Brno, 195–203.

Resumé

Modřice (Bez. Brno - venkov), Kirche des Hl. Gothard. Mittelalter, Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

„Za Moravou“. Novověk. Hat'ová cesta. Záchranný výzkum.

V měsíci červnu 2007 byl proveden záchranný archeologický výzkum na lokalitě Mohelnice–„Za Moravou“. Výzkum byl vyvolán nálezem dřevěné konstrukce, skládající se z velkých dřevěných trámů a kúlů, nacházejících se v břehu severní pískovny v Mohelnici. Tento nález oznámil na podzim roku 2006 místní rybář pracovníkům Muzea v Mohelnici. Ještě téhož roku byly z dřevěné konstrukce odebrány vzorky pro dendrochronologické datování a na jaře 2007 proběhl geofyzikální průzkum ke zjištění průběhu a velikosti nalezené konstrukce. Na severní pískovně stále probíhá intenzivní těžba písku a břehy se díky vodní erozi neustále mění a bortí. Z tohoto důvodu se přistoupilo k záchrannému archeologickému výzkumu, který byl realizován formou 4 sond.

Dřevěná konstrukce se nachází na severovýchodním břehu pískovny a dále pokračuje směrem k 50 metrů

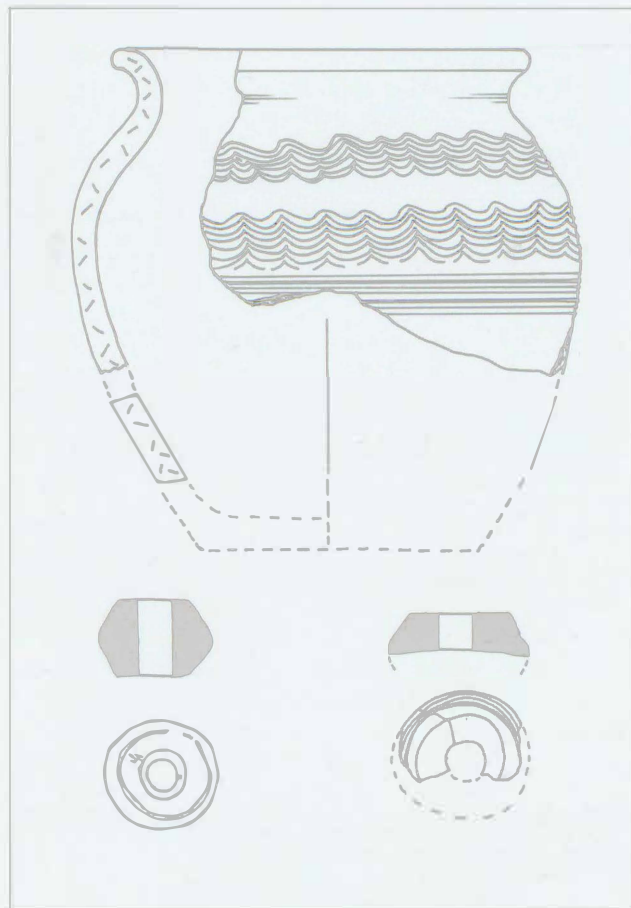
vzdálené řece Moravě. Lokalita je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 14–43–15, identifikována těmito koordinátami (měřeno od ZSČ:JSČ): 137:176, 142:179, 146:176, 141:171 mm. Nadmořská výška je v místě nálezu 252 m.

Během výzkumu bylo zjištěno, že dřevěná struktura se skládá z několika různých konstrukčních částí. Jádrem představuje mohutná konstrukce složená ze 4 velkých vodorovně položených trámů a doplněná o svislé kůly. Místa mezi trámy jsou vyplněna lomovým kamenem nebo systémem šikmých větví. Tato konstrukce je o několik metrů dál doplněna konstrukcí, která se jeví jako haťové zpevnění podmáčeného terénu, či konstrukcí tvořenou několika řadami svislých malých kůlů.

Během výzkumu byly odebrány vzorky dřev na environmentální analýzy. Po jejich vyhodnocení pracovníky Ústavu nauky o dřevě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (M. Rybníček, E. Přemyslovská, H. Vavřík, V. Gryc) můžeme konstatovat, že na stavbu nalezené konstrukce byl použit dub, jedle a olše. Dendrologická data se u odebraných vzorků pohybují v rozmezí let 1534–1645.

Nalezená dřevěná struktura s velkou pravděpodobností představuje poměrně mohutné zpevnění podmáčeného terénu v okolí řeky Moravy, v místech komunikace vedoucí z vesnice Třeština do Mohelnice. Podle dendrochronologických dat je možné uvažovat o faktu, že tato dřevěná struktura nepředstavuje jednorázovou stavební akci, ale že se jedná o opakované a různorodé zpevňování terénu v průběhu alespoň jednoho století.

Vendula Vránová

Obr. 72: Mohelno. Část zdobeného hrnku a keramické přesleny z doby středohradištní. Abb. 72: Mohelno. Der Teil des ornamentierten Töpfchens und keramische Spinnwirtel aus der mittleren Burgwallzeit.

Milan Vokáč

Literatura

Vokáč, M. 2007: Mohelno – vodní nádrž „Kočičák“. Nálezovala zpráva č. 32-07 uložená v MV Jihlava. Jihlava 2007.

Resumé

Mohelno (Bez. Třebíč). Die Flur „Kočičák“. Burgwallzeit, Neuzeit. Siedlung. Ziegelofen. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO-VENKOV)

Dům č. p. 91. Středověk, novověk. Usedlost. Záchranný výzkum.

Roku 2006 byly během opravy podlah domu Jana a Bohdany Kosových v Horákově objeveny pozůstatky dvou starších fází zaniklé vesnické usedlosti. Jmenovitě se jednalo o srubový žlab z konce 15. stol., obezděný později v 17.–18. stol. základem kamenného zdiva, které vytvářelo pod půdorysem současného stavení nároží. Zed' byla vystavěna z plochých vápencových kamenů na jílu do stavební jámy, která obsahovala střepy z nádob a úlomky

Resumé

Mohelnice (Šumperk district). „Za Moravou“. Modern Age (16.–17. century). Causeway of timber. Rescue research.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

Nádrž „Kočičák“. Doba středohradištní, novověk. Sídliště, cihlářská pec. Záchranný výzkum.

Slovanské obyvatelstvo osídlilo oblast budoucí vodní nádrže u Mohelna v 9. století n. l. Z jediného nepravidelného objektu, který byl situován v jižní části zkoumané plochy, se podařilo vyzdvihnout větší zlomky hrncovitých nádob, zdobených obvodovými švazky rýh a vlnic. Zlomky nádob doplňují kusy mazanice, zvířecí kosti a dva bikónické přesleny. Přesleny byly vyrobeny z jemně plavené, šedavé hmoty.

Další nálezy souvisejí s existencí malé polní cihelny. Cihlářská pec měla přibližně čtvercový půdorys s rozměry asi 6 × 7 m, spodní strana byla poškozena erozí. Tři strany obvodu pece tvořila řada cihel, z vnitřní strany byly cihly intenzivně přepálené. V rozích základu pece byly přepálené bloky granulitu zpevňující konstrukci. Pec dodávala pro okolní stavby obdélné cihly, střešní krytinu (prejzy, tašky) a cihlové dlaždice. Vznik cihlářské pece spadá do poslední čtvrtiny 18. století, ale pec fungovala jen několik desítek let a po jejím zániku v polovině 19. století zde bylo už jen pole (Vokáč 2007).